

این پایان نامه به همراه ۲۴۹ جلد دیگر
توسط: احمد ارشادی
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کاشان
استاد مشاور و راهنمای آماری پایان نامه های فوق
که در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۸ بافتخار بازنشستگی نائل
گردید به دانشگاه علوم پزشکی تهران اهدا شد

دانشگاه علوم پزشکی کاشان

دانشکده پزشکی

پایان نامه:

جهت اخذ دکترای پزشکی (M.D)

موضوع:

تعیین اثر معلولیت‌های ذهنی و جسمی بر وفور آلودگی
به انگل‌های روده‌ای در دانش‌آموزان مدارس ابتدایی
استثنایی شهر کاشان در سال ۱۳۷۳
۱۳۸۳ / ۱۱ / ۲۰

اساتید راهنما:

جناب آقای دکتر سید محمود اسحق حسینی (M.D)

جناب آقای محسن اربابی (M.S)

مشاور تحقیقاتی:

جناب آقای حسین هوشیار (M.S.P.H)

مشاور آماری:

جناب آقای احمد ارشادی

نگارش:

محمد علی جعفری آزاد

مؤسسه تاپ دانشجو

سال تحصیلی ۱۳۷۴-۷۵

تقدیم به :

پدر بزرگوارم

که محبت بی‌درینش هیچگاه فروکش نکرد و همواره برایم نویددهنده امید در این برهوت بدگمانی و تردید بود، او که عاشقانه و بی‌پروا می‌سوزد تا پرتو شمع وجودش راه سرد و تاریکم را روشن بخشد، تقدیم به او که سالهای رنج و صفا و صمیمیتش را بی‌هیچ چشمداشت هدیه‌ام کرد.

مادر مهربانم

که عطر مهتاب نگاهش را سالها برویم افشانند و آغوش گرمش سریناهی مطمئن برایم بود در طوفان شدائد و ناملايمات ، او که درس تلاش و پشتکار بمن آموخت و چشمه جوشان پند و پیامش همیشه لبریز بود از مژده و نوید و آرزو، او که بذر امید به فردا را در سینه‌ام کاشت و نهالی بارور ساخت .تقدیم به او که سخاوتمندانه بهار عمرش را نثارم کرد.

تقدیم به :

خواهران و برادران عزیزم :

که با کسب علم و دانش مایه مباهات و افتخارم می‌باشند.

با سپاس و امتنان فراوان از:

- جناب آقای دکتر سید محمود اسحق حسینی

که با راهنمائیهای خود مرا در تهیه این رساله یاری نمودند.

- جناب آقای محسن اربابی و جناب آقای حسین هوشیار

که با راهنمائیهای ارزشمند علمی و کاربردی خود سهم بسزایی را در به انجام رساندن پژوهش و تکمیل این رساله برعهده داشتند و با صمیمیت و جدیت و در نهایت صحت و دقت در انجام آزمایشها و تهیه جداول مربوطه مرا یاری نمودند.

- جناب آقای احمد ارشادی

که با راهنمائیهای خود در زمینه مسائل آماری و تکمیل جداول مرا یاری نمودند.

تشکر و قدردانی :

بدینوسیله بر خود لازم می‌دانم که از :

معاونت محترم آموزش استثنایی اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان، ریاست محترم آموزش و پرورش شهرستان کاشان و مسئولین واحدهای تابعه آن مرکز صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم .

از کلیه مدیران، معاونین و آموزگاران عزیز مدارس ابتدایی و استثنایی شهر کاشان که در اجرای این تحقیق نهایت صمیمیت و همکاری را داشته‌اند تشکر نمایم .

از آقایان دکتر گودرز عکاشه، محمدعلی سعادت و حسین ستوده که در پایان‌رساندن این پژوهش یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

از جناب آقای محمدعلی اسدی مدیر محترم گروه انگل‌شناسی، سرکارخانم آزاده‌ظهیری کارشناس محترم آزمایشگاه انگل‌شناسی و آقای حسین بدیع‌آبادی که امکانات و وسایل مورد نیاز این تحقیق را در اختیار اینجانب قرار دادند تشکر می‌نمایم .

از آقای علی عبدی مسئول محترم انتشارات و کارکنان محترم انتشارات آقایان لاجوردی، ترنجی، اکبری که در طول تحصیل و اجرای این پایان‌نامه اینجانب را یاری نمودند نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

از پرسنل محترم سمعی و بصری بویژه آقایان حسینی و امیرافضلی بخاطر تهیه و در اختیارگذاشتن وسایل سمعی و بصری تشکر و قدردانی می‌نمایم.

از آقایان محمد واحدی‌پور مسئول آموزش پرستاری و علی کاشانی‌نژاد مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری بخاطر فراهم‌نمودن امکانات جنبی این پژوهش صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم .

- ۱۲ - روش‌های پیشگیری از عقب‌ماندگی ذهنی کودکان
- ۱۴ - مروری بر تک‌باخته‌های روده‌ای
- ۲۱ - مروری بر کرم‌های روده‌ای

فصل سوم : مندولوژی تحقیق

- ۲۷ - نوع پژوهش
- ۲۷ - جامعه آماری
- ۲۷ - واحد آماری
- ۲۷ - روش جمع‌آوری داده‌ها
- ۲۹ - متغیرهای پژوهش
- ۳۰ - ابزارها و آزمون‌ها
- ۳۲ - روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم : یافته‌های پژوهش

- ۳۴ - بخش اول : جمع‌آوری داده‌ها
- ۳۵ - بخش دوم : جمع‌بندی جداول

فصل پنجم :

- ۶۲ - بحث و تفسیر یافته‌ها
- ۶۹ - آزمون فرضیه
- ۷۰ - پیشنهادات
- ۷۱ - منابع فارسی
- ۷۳ - منابع انگلیسی

فهرست مطالب :

صفحه

عنوان

چکیده

فصل اول : معرفی پژوهش

۱	- بیان مسئله
۳	- اهداف پژوهش
۳	- هدف کلی
۳	- اهداف جزئی
۳	- سوالات پژوهش
۳	- محدودیتهای پژوهش
۳	- فرضیه

فصل دوم : تعریف مفاهیم و کلیات

۴	- الف) تعریف مفاهیم
۵	- ب) کلیات
۶	- عقب ماندگی ذهنی
۷	- طبقه بندی افراد عقب مانده ذهنی
۱۰	- علل عقب ماندگی ذهنی
۱۲	- عوامل محیطی و فرهنگی

جکیده پژوهش

عنوان :

تعیین اثر معلولیت‌های ذهنی و جسمی بر وفور آلودگی به انگل‌های رودهای
در دانش‌آموزان مدارس ابتدایی استثنایی شهر کاشان در سال ۱۳۷۳.

کارورز: محمدعلی جعفری آزاد

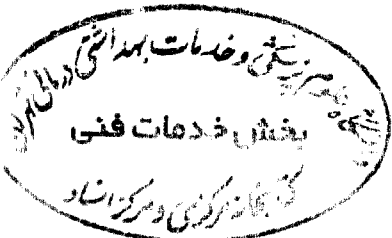
اساتیدراهما: آقای دکتر سید محمود اسحق حسینی - آقای محسن اربابی

استاد مشاور تحقیقاتی: آقای حسین هوشیار

استاد مشاور آماری: آقای احمد ارشادی

بمنظور تعیین رابطه بین معلولیت‌های ذهنی و جسمی با وفور آلودگی به انگل‌های
روده‌ای، مطالعه حاضر در سال ۱۳۷۳ در مدارس ابتدایی استثنایی شهر کاشان انجام
گرفت. در این مطالعه، ۱۵۲ نفر دانش‌آموز مؤنث و مذکر از مدرسه ابتدایی استثنایی شهید
فهمیده کاشان بعنوان گروه مورد و ۲۰۰ نفر از دانش‌آموزان مدارس ابتدایی از ۴ نقطه
مقاوت کاشان بعنوان گروه شاهد طبق محاسبات آماری انتخاب گردیدند که در گروه مورد
۷۴ نفر مؤنث و ۷۸ نفر مذکر و در گروه شاهد ۹۶ نفر مؤنث و ۱۰۴ نفر مذکر می‌باشند
(جدول شماره ۴-۱-۱).

از کلیه دانش‌آموزان با استفاده از روش رسوبی فرمالین - اتر و روش گسترش مستقیم،
آزمایش مدفوع بعمل آمد. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که فراوانی آلودگی انگلی در
دانش‌آموزان گروه مورد ۵۷/۹٪ و در دانش‌آموزان گروه شاهد ۵۴٪ می‌باشد

(جدول شماره ۴-۲-۲).

آزمون آماری کایسکوئر اختلاف معنی‌داری را در بین دو گروه فوق نشان نداده است
($X^2 = 0/25$).

همچنین فراوانی آلودگی به تک‌یاخته‌ها و کرم‌های روده‌ای در هر دو گروه، مورد مقایسه قرار گرفت. با استفاده از آزمون کایسکوئر نشان داده شد که آلودگی به کرم آسکاریس در گروه مورد ۳/۵٪ است که با ۹۵٪ اطمینان اختلاف معنی‌داری با گروه شاهد (۱٪) نشان می‌دهد ($P < 0/025$) (جدول شماره ۴-۲-۱۱).

سایر آلودگی‌های انگلی با اینکه از نظر فراوانی بیشتر است اما اختلافات موجود از نظر آماری معنی‌دار نمی‌باشد.

آلودگی برحسب متغیرهایی چون سن و جنس و نیز تعدد آلودگی انگلی در گروه مورد و شاهد مقایسه گردیده است.

توزیع فراوانی آلودگی در دو گروه مورد و شاهد برحسب وضعیت بهداشت فردی نشان می‌دهد که آلودگی به انگل‌های روده‌ای بویژه آلودگی به تک‌یاخته‌ایهای روده‌ای با استفاده یا عدم استفاده از صابون با حد اطمینان ۹۵٪ ارتباط معنی‌داری را نشان می‌دهد
($X^2 = 12/27$ ، $P < 0/001$).

با آزمون X^2 مشخص گردید که بین معلولیت‌های ذهنی و جسمی و آلودگی به انگل‌های روده‌ای ارتباطی وجود ندارد ($X^2 = 0/25$).

فصل اول

- معرفی پژوهش

بیان مسئله :

بیماریهای انگلی از مشکلات مهم بهداشتی - اقتصادی اغلب کشورهای جهان بخصوص کشورهای در حال توسعه بحساب می‌آید. این کشورها که اکثراً در مناطق گرمسیر و نیمه‌گرمسیر قرار دارند به لحاظ عواملی مانند تراکم جمعیت که درصد بالائی از آن را کودکان تشکیل داده و کمبود تسهیلات بهداشتی و بهسازی و فقر اقتصادی و فرهنگی و بی‌توجهی به دستورات ساده بهداشتی و تغییر ناپذیری عادات خصوصی انسانها در مورد دفع مدفوع، بیشتر در معرض بیماریهای انگلی روده‌ای قرار می‌گیرند و مبارزه با آن همیشه یکی از هدفهای مهم برنامه‌های توسعه ملی این کشورها را بخود اختصاص داده است. کوشش‌های وسیع و سرمایه‌گذاری‌های ملی و بین‌المللی ۵۰ سال اخیر باعث گردیده که در برخی از مناطق بعضی از این بیماری‌ها کنترل و احیاناً ریشه‌کن شوند (۴).

آلودگی به آمیب‌های بیماری‌زا، زیاردیا، کرم قلاب‌دار و آسکاریس در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین جزء بیست بیماری شایع این مناطق بوده است (۴). در حالیکه انتشار و انتقال بسیاری از عفونت‌های روده‌ای را می‌توان با رفع کمبودهای موجود در تسهیلات بهداشتی محیط، دفع بهداشتی فضولات انسانی و بهبود کیفیت و کمیت آب مصرفی و با هزینه‌های به نسبت کمی تحت کنترل درآورد. متأسفانه کمبودهای منابع مالی و نیروی انسانی و کافی و نبودن برنامه‌های آموزش بهداشت برای افزایش آگاهیهای بهداشتی نسبت به چگونگی راههای انتقال و پیشگیری فردی از این آلودگی‌ها، باعث گردیده است که خسارات بهداشتی - اقتصادی این عفونت‌های وسیع، همچنان وجود داشته و رو به افزایش باشد.

آلودگی به انگل‌های روده‌ای از مشکلات بهداشتی تمام جوامع می‌باشد بویژه مراکزى مانند خوابگاهها، مهد کودکها، سربازخانهها و غیره که افراد بصورت دسته‌جمعی زندگی

می‌کنند. کودکان و افرادی که از سلامت جسمی و روانی کافی برخوردار نیستند در معرض آلودگی بیشتری می‌باشند.

کودکان عقب‌مانده ذهنی، دارای نارسایی‌های ذهنی و جسمی و اجتماعی بوده و قادر به تحصیل در مدارس عادی نمی‌باشند و نیز در حدی نیستند که در مراکز توانبخشی نگهداری شوند. از آنجایی که تاکنون در کاشان هیچ مطالعه‌ای در مورد بیماریهای انگلی در مدارس استثنایی انجام نشده است با نظر اساتید راهنما و مشاور تحقیقاتی تصمیم گرفته شد که این موضوع انتخاب شود.

امید است که آمار و ارقام ارائه شده در این پایان‌نامه بتواند گامی هر چند ناچیز در راه افزایش سطح بهداشتی جامعه و کاهش ابتلای مردم به بیماریهای انگلی باشد و زنگ خطری برای مسئولین بهداشتی شهرستان باشد که اقدامات لازم را برای این امر خطیر و مهم بعمل آورند.

اهداف پژوهش :

هدف کلی :

تعیین رابطه بین معلولیت‌های ذهنی و جسمی با وفور آلودگی به انگل‌های روده‌ای در دانش‌آموزان مدارس ابتدائی استثنایی شهر کاشان در سال ۱۳۷۳.

اهداف جزئی :

- ۱- تعیین فراوانی انگل‌های روده‌ای در دانش‌آموزان با معلولیت‌های ذهنی و جسمی.
- ۲- تعیین فراوانی انگل‌های روده‌ای در دانش‌آموزان سالم.
- ۳- مقایسه دو گروه فوق.

سؤالات پژوهش :

فراوانی انگل‌های بیماری‌زا و غیر بیماری‌زای روده‌ای در مبتلایان به معلولیت‌های ذهنی و جسمی چقدر است؟

محدودیت‌های پژوهش :

- ۱- مشکل برقراری ارتباط با دانش‌آموز معلول.
- ۲- مشکلات حمل و نقل و نمونه‌گیری.

فرضیه :

بین ابتلا به بیماری‌های انگلی و معلولیت ذهنی و جسمی رابطه وجود دارد.

فصل دوم

- تعریف مفاهیم و کلیات
- مروری بر انگل‌های روده‌ای مشاهده‌شده

الف) تعریف مفاهیم :

سن :

سن افراد در این بررسی طبق اظهار و بیان خود فرد یا مسئولین مدرسه تعیین گردیده است و بین ۶ تا ۱۷ سال می‌باشد.

نوع معلولیت :

نوع معلولیت در این بررسی طبق اظهارنظر مسئولین مدرسه و معلمان مربوطه تعیین گردیده است.

رعایت بهداشت فردی :

شستشوی دست با صابون طبق بیان خود فرد با والدین (در مورد افراد معلول) تعیین گردیده است.

تعریف انگل :

در این بررسی انگل ارگانیزی است که داخل بدن (اندوپارازیت) یک موجود زنده دیگر (میزبان) بمنظور بدست آوردن مواد مغذی زندگی کرده و می‌تواند سبب مرگ یا تضعیف میزبان شود (۱۸).

تعریف سلامتی از دیدگاه سازمان بهداشت جهانی (WHO):

سلامتی عبارت است از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی، نه فقط عاری بودن بدن از بیماری یا نقص عضو (۱۱).